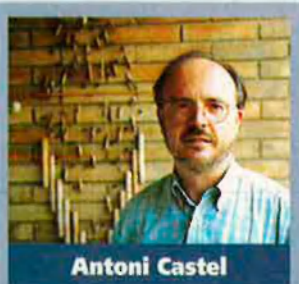

Callem!, a Timor maten

Antoni Castel

"Els europeus s'han comportat amb la mateixa hipocresia de sempre. Han aixecat alguna veu contra la dictadura de Suharto, però han continuat fent negocis amb ell."

D'aquesta tragèdia, no se'n parla quasi mai. L'únic que s'atreveix a parlar-ne en aquests darrers anys és el president Mario Soares, potser per allò de la mala consciència. Em refereixo a Timor est, ocupat des de fa vint anys per Indonèsia. Tan aviat els portuguesos van sentir per la ràdio la cançó de José Afonso de la revolució dels clavells, el 24 d'abril de 1974, es van posar a córrer, sense mirar el que deixaven enrere. Els habitants de Timor esperaven negociar el seu futur amb la metròpoli, com va ocórrer amb les colònies portugueses a l'Àfrica, i es van trobar als nassos amb els carros de combat indonesis.

Després va venir el que ja se sap. La resistència d'un grapat de timorens, ells prefereixen dir-se maubers, contra un dels millors exèrcits d'Extrem Orient. La repressió ha estat ferotge, com es va comprovar en la cèlebre matança de Dili, el 1991. De res han valgut els periples dels independentistes per Europa i Àsia ni les contínues queixes de Portugal per buscar una solució negociada a través de les Naciones Unides. Indonèsia és massa important econòmicament i estratègicament perquè les diplomàcies occidentals i asiàtiques es deixin guanyar pel sentimentalisme.

Els soviètics van girar l'esquena als rebels perquè no volien empenyar el règim de Suharto, que tenia un pes bastant important dins el front antivietnamita que s'havia format a la zona a finals dels anys 70. Els asiàtics, i en especial Japó, tampoc no volien molestar Indonèsia, un gegant -180 milions d'habitants- endormiscat del qual importen gran part del petroli que consumeixen. Austràlia, que va mirar en un cert moment amb llàstima els independentistes, va cedir perquè va considerar que no podia enfrontar-se a Djakarta.

Els europeus s'han comportat amb la mateixa hipocresia de sempre. Han aixecat alguna veu contra la dictadura de Suharto, però han continuat fent negocis amb ell. El Govern espanyol, no podia ser d'una altra forma, també ha donat la raó als militars indonesis. Per Djakarta han desfilat el rei, Felipe Gonzalez i el mateix Jordi Pujol, sense que s'hagin mo-

Mario Soares. L'antiga metròpoli portuguesa és l'únic racó d'Europa que es recorda del Timor.

lestat a recordar que en una dels milers d'illes d'aquest paradís del turisme es produeix un genocidi. Els interessos comercials, que inclouen la presència d'una fàbrica aeronàutica, filial de CASA, el petroli, unes quantes inversions i diversos clients, no poden ser tan poderosos per callar-se davant l'anihilació cultural i física de tot un poble.

Pobres maubers, si han de confiar en la civilitzada Europa. Només els queda l'Església i Portugal. El papa, tan conservador en moltes qüestions, està indignat per la matança de milers de timorens, en gran part catòlics. Quant a Portugal, fa el que pot per aquells que va abandonar durant el xarampió de 1974.